

BOSNA I HERCEGOVINA
Institucija ombudsmena/ombudsmana
za ljudska prava
Bosne i Hercegovine

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Институција омбудсмeна/омбудсмана
за људска права
Босне и Херцеговине

Specijalni izvještaj

o maloljetničkim brakovima u Bosni i Hercegovini

Banja Luka, januar 2024. godine

SPECIJALNI IZVJEŠTAJ O MALOLJETNIČKIM BRAKOVIMA U BOSNI I HERCEGOVINI

Banja Luka, januar 2024. godine

Izdavač

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine

78 000 Banja Luka/Akademika Jovana Surutke 13

e-mail: bl.ombudsmen@ombudsmen.gov.ba

www.ombudsmen.gov.ba

Koordinatori izrade Izvještaja:

Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine

Dr. Jasminka Džumhur

Nives Jukić, dipl. iur.

Dr. Nevenko Vranješ

Radna grupa za izradu Izvještaja:

Andrea Čaluk, koordinatorica radne grupe i stručna savjetnica u Odjelu za praćenje ostvarivanja prava djece

Selma Jahić, stručna savjetnica u Odjelu za praćenje ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava

Vedrana Pavlović, pomoćnica Ombudsmena i šefica Odjela za praćenje ostvarivanja prava osoba lišenih slobode

Tehnički uredio:

Dragan Perić, šef Odjela za informacione tehnologije

SADRŽAJ:

1. UVOD	5
2. METODOLOGIJA IZRADE IZVJEŠTAJA	7
3. PRAVNI OKVIR	8
3.1. Međunarodno zakonodavstvo	8
3.1.1. Konvencija o pravima djeteta.....	8
3.1.2. Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena.....	8
3.1.3. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima	9
3.1.4. Opća deklaracija o ljudskim pravima.....	9
3.2. Zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini	9
3.2.1. Zakonodavstvo na nivou Bosne i Hercegovine.....	9
3.2.2. Zakonodavstvo na nivou Federacije Bosne i Hercegovine	10
3.2.3. Zakonodavstvo na nivou Republike Srpske	11
3.2.4. Zakonodavstvo na nivou Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.....	12
4. SITUACIONA ANALIZA	14
4.1. Centri za socijalni rad/službe socijalne zaštite	14
4.1.1. JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Sarajevo	14
4.1.2. JU "Centar za socijalni rad" Banja Luka	15
4.1.3. Ustanova "Centar za socijalni rad Grada Mostara"	16
4.1.4. Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge, Pododjeljenje za socijalnu zaštitu Vlade Brčko distrikta BiH	17
4.1.5. Javna ustanova Centar za socijalni rad Tuzla.....	17
4.1.6. Javna ustanova Centar za socijalni rad Bijeljina	19
4.2. Tužilaštva	19
4.2.1. Kantonalno tužilaštvo Kantona Sarajevo	19
4.2.2. Okružno javno tužilaštvo Banja Luka	20
4.2.3. Kantonalno tužilaštvo Hercegovačko-neretvanskog kantona	20
4.2.4. Tužilaštvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.....	20
4.2.5. Kantonalno tužilaštvo Tuzlanskog kantona	20
4.2.6. Okružno javno tužilaštvo Bijeljina.....	21
4.3. Sudovi koji rade na predmetima maloljetničkih brakova u Bosni i Hercegovini	21
4.3.1. Općinski sud u Sarajevo	21
4.3.2. Osnovni sud u Banjoj Luci.....	21
4.3.3. Općinski sud u Mostaru.....	22
4.3.4. Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine	22
4.3.5. Općinski sud u Tuzli	23
4.3.6. Osnovni sud u Bijeljini.....	23
4.4. Ministarstva unutrašnjih poslova	23
4.4.1. Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.....	23
4.4.2. Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policijska uprava Banja Luka..	24
4.4.3. Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona.....	24
4.4.4. Policijska uprava Brčko distrikta Bosne i Hercegovine	24
4.4.5. Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona.....	25
4.4.6. Policijska uprava Bijeljina	26

4.5. Održani sastanci s nevladinim organizacijama	26
4.5.1. Udruženje “Centar za integrativnu inkluziju Roma i Romkinja Otaharin” Bijeljina .	26
4.5.2. Romski informativni centar “KALI SARA”	27
5. ZAKLJUČAK.....	28
6. PREPORUKE.....	29
Aneks I – UPITNIK UPUĆEN NADLEŽNIM ORGANIMA.....	30

1. UVOD

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine je nezavisna institucija, uspostavljena s ciljem promovisanja dobre uprave i vladavine prava, zaštite sloboda fizičkih i pravnih lica, kako je garantovano Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima, a koji se nalaze u dodatku Ustava. Na osnovu nadležnosti utvrđenih Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine Ombudsmeni razvijaju svoje strateške ciljeve, kako bi se ostvarila misija i vizija Ombudsmena Bosne i Hercegovine, a to su, između ostalog, što efikasnija zaštita i promovisanje ljudskih prava i saradnja s organima i institucijama Bosne i Hercegovine, kao i saradnja s nevladinim organizacijama i građanima.

U skladu sa Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Ombudsmeni, pored postupanja po pojedinačnim žalbama i registrovanim predmetima, poduzimanju niz aktivnosti i mjera s ciljem zaštite i promocije ljudskih prava, od kojih su svakako značajna istraživanja o određenim pojavama, edukacije, izrada specijalnih izvještaja, učešće na stručnim skupovima na kojim se raspravlja o ljudskim pravima uopće, davanje mišljenja prilikom izrade zakona, strategija i slično.

U vezi s tim, a kada je riječ o ostvarivanju prava djece, Ombudsmeni su na sjednici održanoj dana 08.02.2022. godine donijeli zaključak da u toku 2022. godine izrade Specijalni izvještaj o maloljetničkim brakovima u Bosni i Hercegovini.

Ombudsmeni u svom radu posebnu pažnju posvećuju zaštiti prava djece kroz rad Odjela za praćenje ostvarivanja prava djece koji djeluje od 2009. godine. Rad Odjela za praćenje ostvarivanja prava djece je u funkciji zaštite, ostvarenja i afirmacije prava i sloboda djece u skladu s Konvencijom UN-a o pravima djeteta.

Posljednjih nekoliko godina Ombudsmeni ukazuju da cijene značajne napore nadležnih nivoa vlasti kako bi najbolji interes djeteta bio shvaćen i na odgovarajući način implementiran u domaće zakonodavstvo, ali ne u dovoljnoj mjeri. Generalno mišljenje Ombudsmena je da nadležne institucije ne posvećuju dovoljno pažnje zaštiti prava djece.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine nisu imali pojedinačnih žalbi građana i djece koje se tiču problema maloljetničkih brakova, ali su, zbog svog proaktivnog djelovanja, započeli istraživanje o problematici maloljetničkih brakova tokom 2022. godine.

U ovom specijalnom izvještaju jasno su istaknuti ciljevi istraživanja i korištena metodologija pri njegovoj izradi, dat je prikaz relevantnog domaćeg i međunarodnog zakonodavstva i prikaz trenutnog stanja u ovoj oblasti, na osnovu informacija i podataka nadležnih organa. Vodeći se relevantnim zakonodavstvom, rezultatima istraživanja i analizom svih prikupljenih podataka, Ombudsmeni u Izvještaju iznose svoja zapažanja i ukazuju na zabrinutosti, a polazeći od najboljeg interesa djeteta, te nadležnim organima upućuju preporuke s ciljem poboljšanja stanja ljudskih prava.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine koriste priliku da se nadležnim organima kojima je upućen upitnik zahvale na dostavljenim odgovorima.

2. METODOLOGIJA IZRADE IZVJEŠTAJA

Izrada Specijalnog izvještaja zasnovana je na principu monitoringa stanja, što uključuje analizu relevantnog pravnog okvira i analizu odgovora dostavljenih od strane centara/sluzbi za socijalni rad, tužilaštva, sudova i policijskih uprava.

U tom smislu:

1. Izvršena je analiza relevantnog pravnog okvira, što obuhvata analizu međunarodnih standarda i domaćeg zakonodavstva u ovoj pravnoj oblasti.
2. Centrima za socijalni rad, tužilaštvima, sudovima i policijskim upravama s područja Sarajeva, Mostara, Tuzle, Banja Luke, Bijeljine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine upućen je upitnik¹ kojim su traženi relevantni podaci za izradu Izvještaja.
3. Održan je sastanak s predstavnicima nevladinih organizacija.

---

¹ Dostupan na str. 24

3. PRAVNI OKVIR

3.1. Međunarodno zakonodavstvo

Međunarodni dokumenti kojima se štite ljudska prava polaze od osnovnog principa da svaki čovjek ima urođena, jednaka, neotuđiva i univerzalna prava, koja proizlaze iz dostojanstva svih ljudskih bića. U okviru međunarodnih dokumenata svakako je značajno ukazati na dokumente usvojene od strane Ujedinjenih naroda od kojih je za konkretnu problematiku relevantna Opća deklaracija o ljudskim pravima², Konvencija o pravima djeteta³, Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena⁴ i Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima⁵, te regionalni dokumenti usvojeni od strane Vijeća Evrope.

3.1.1. Konvencija o pravima djeteta

Član 19.

“1. Države-potpisnice će preduzeti sve odgovarajuće zakonske, upravne, društvene i obrazovne mjere da bi se dijete zaštitilo od svih oblika fizičkog ili mentalnog nasilja, povrede ili zlostavljanja, zanemarivanja ili nemarnog postupka, zloupotrebe ili eksploatacije, uključujući i seksualno zlostavljanje dok je na brizi roditelja, zakonskih staratelja ili bilo koje druge osobe koja se brine o djetetu.

2. Takve zaštitne mjere treba da u odgovarajućoj mjeri uključuju i djelotvorne postupke na uspostavljanju društvenih programa da bi se pružila potrebna podrška djetetu i onima koji se brinu o djetetu, kao i drugih oblika sprečavanja i identifikacije, prijavljivanja, preporučivanja, istraživanja, liječenja i praćenja slučajeva zlostavljanja djece opisanih ranije i, kada je to potrebno, sudsko uključivanje.”

3.1.2. Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena

Član 16.

“1. Države članice preduzimaju sve odgovarajuće mjere radi otklanjanja diskriminacije žena u svim pitanjima koja se odnose na brak i porodične odnose, a posebno osiguravaju, na osnovu ravnopravnosti muškaraca i žena:

(a) jednako pravo na sklapanje braka;

(b) jednako pravo na slobodan izbor bračnog druga i sklapanje braka samo po slobodnoj volji i uz potpunu saglasnost.

² Usvojena je na Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija 10. decembra 1948. godine;

³ Konvencija je usvojena od strane Generalne skupštine UN-a dana 20.11.1989. godine, a stupila je na snagu 02.09.1990. godine. Zakon o ratifikaciji Konvencije o pravima djeteta, Skupština SFRJ, Međunarodni ugovori 15/90. Bosna i Hercegovina je članica Konvencije po osnovu sukcesije od 01.09.1993. godine;

⁴ Odobrena i predložena za potpis, ratifikaciju i pristupanje Rezolucijom Generalne skupštine 34/180 od 18. decembra 1979. godine, stupila na snagu 3. septembra 1981. u skladu sa članom 27. (1);

⁵ Usvojen i otvoren za potpis, ratifikaciju i pristupanje Rezolucijom Generalne skupštine 2200A (XXI) od 16. decembra 1966. godine;

2. Vjeridba i stupanje djeteta u brak ne može imati nikakvih pravnih posljedica, a preduzeće se sve potrebne mjere, uključujući zakonodavne, radi utvrđivanja minimalnih godina života za sklapanje braka, kao i uvođenje obaveze da se brak sklopi u zvaničnom matičnom uredu.”

3.1.3. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima

Član 10.

“Države članice ovog pakta priznaju da:

1. Treba da bude pružena što šira zaštita i pomoć obitelji koja je prirodni i osnovni sastavni dio društva, posebno za njeno obrazovanje i za ono vrijeme za koje ona snosi odgovornost za izdržavanje i odgajanje djece o kojima se brine. Na sklapanje braka budući supružnici moraju slobodno pristati.”

3.1.4. Opća deklaracija o ljudskim pravima

Član 16.

“1. Punoljetni muškarci i žene, bez ikakvih ograničenja u pogledu rase, državljanstva ili vjeroispovijesti, imaju pravo da sklope brak i da zasnuju porodicu. Oni su ravnopravni prilikom sklapanja braka, za vrijeme njegovog trajanja i prilikom njegovog razvoda.
2. Brak se može sklopiti samo uz slobodan i potpun pristanak lica koja stupaju u brak.”

3.2. Zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini

3.2.1. Zakonodavstvo na nivou Bosne i Hercegovine

Ustav Bosne i Hercegovine svojim odredbama normira da će Bosna i Hercegovina i oba entiteta osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, a prava i slobode predviđene Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenim protokolima direktno se primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim ostalim zakonima. Bosna i Hercegovina je potpisnica svih međunarodnih i regionalnih instrumenata o ljudskim pravima.

Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine propisano je da je Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine⁶ nadležno, između ostalog, za poslove državljanstva, upis i evidenciju građana, zaštitu ličnih podataka, prijavljivanje prebivališta i boravišta, lične isprave, putne isprave i postupak evidencije registracije vozila. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine nadležno je, između ostalog, i za administrativne funkcije vezano za pravosudne organe na državnom nivou⁷, a praćenje i provođenje međunarodnih konvencija i drugih dokumenata iz oblasti ljudskih prava i osnovnih sloboda, te promovisanje i zaštita ličnih i

---

⁶ Član 15.

⁷ Član 13.

kolektivnih ljudskih prava i sloboda u nadležnosti je Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine.⁸

3.2.2. Zakonodavstvo na nivou Federacije Bosne i Hercegovine

Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine propisano je da su federalne vlasti i kantoni, između ostalog, nadležni za provođenje ljudskih prava i socijalne politike.⁹ U skladu s potrebama, prethodne nadležnosti mogu biti ostvarene zajednički ili odvojeno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti. U pogledu ovih nadležnosti kantoni i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi.

Porodičnim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine¹⁰ propisano je da brak ne može sklopiti lice koje nije navršilo 18 godina života. Međutim, izuzetno, sud može u vanparničnom postupku dozvoliti sklapanje braka licu koje je navršilo 16 godina života, ako utvrdi da postoje opravdani razlozi da je to lice tjelesno i duševno sposobno za vršenje prava i dužnosti koji proizlaze iz braka i da je brak u njegovom interesu¹¹.

U tim slučajevima postupak davanja dozvole za zaključenje braka provodi se u skladu s odredbama **Zakona o vanparničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine**¹² kojim je propisano da sud odlučuje o davanju dozvole za zaključenje braka između određenih lica kada je zakonom propisano da se brak između njih može zaključiti samo na osnovu dozvole suda. Postupak za davanje dozvole za zaključenje braka pokreće se na prijedlog maloljetnog lica. Prijedlog za pokretanje postupka sadrži lične podatke o licima koja žele zaključiti brak, lične podatke o roditeljima predlagača, činjenice na kojima se zasniva prijedlog i dokaze o iznesenim činjenicama.

U toku postupka sud će na odgovarajući način ispitati sve okolnosti koje su od značaja za utvrđenje da li postoji slobodna volja i želja maloljetnika da zakluče brak, kao i da li je maloljetno lice tjelesno i duševno sposobno za vršenje prava i dužnosti koji proizlaze iz braka. Prije donošenja rješenja sud će pribaviti nalaz i mišljenje zdravstvene ustanove i mišljenje organa starateljstva, saslušati će predlagače i lice s kojim želi zaključiti brak, roditelja ili staratelja, odnosno usvojitelja predlagača, a po potrebi može izvesti i druge dokaze. Sud neće saslušati roditelja kome je oduzeto roditeljsko pravo, a ocijenit će hoće li saslušati roditelja koji bez opravdanih razloga ne vrši roditeljsko pravo. Sud će, po pravilu, saslušati predlagača bez prisustva ostalih učesnika u postupku. Dužan je utvrditi i lična svojstva, imovinsko stanje i druge bitne okolnosti koje se odnose na lice s kojim predlagač želi zaključiti brak. U postupku sud će na odgovarajući način ispitati opravdanost prijedloga vodeći računa o ostvarivanju ciljeva braka i o zaštiti porodice, kao i o važećim shvatanjima sredine u kojoj žive lica koja žele zaključiti brak.

Rješenje o davanju dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagaču i licu s kojim predlagač želi zaključiti brak, roditeljima, odnosno starateljima predlagača i nadležnom organu

---

⁸ Član 12.

⁹ Član III. 2. a) i e) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine;

¹⁰ "Sl. novine FBiH", br. 35/2005, 41/2005 - ispr., 31/2014 i 32/2019 - odluka US

¹¹ Član 15.

¹² "Sl. novine Federacije BiH", br. 2/1998, 39/2004, 73/2005, 80/2014 - dr. zakon i 11/2021;

starateljstva. Rješenje kojim se odbija prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagачu. Protiv rješenja kojim se dozvoljava zaključenje braka, žalbu mogu izjaviti svi učesnici u postupku a protiv rješenja kojim se odbija prijedlog za davanje dozvole žalbu može izjaviti samo predlagач.

Lica kojima je dozvoljeno zaključenje braka ne mogu brak zaključiti prije pravosnažnosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka. Prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka može se povući do pravosnažnosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka.

Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine¹³ propisuje da će se punoljetno lice koje vanbračno živi s maloljetnikom koji nije navršio šesnaest godina života kazniti kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine. Navedenom kaznom kaznit će se roditelj, usvojitelj ili staratelj koji maloljetniku u životnoj dobi između četrnaest i šesnaest godina života omogućiti vanbračni život s drugim licem ili ga na to navede, a ko ovo krivično djelo učini iz koristoljublja, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. Ako se sklopi brak, krivično gonjenje neće se poduzeti, a ako je poduzeto, obustavit će se.

3.2.3. Zakonodavstvo na nivou Republike Srpske

Ustavom Republike Srpske propisano je da su građani Republike ravnopravni u slobodama, pravima i dužnostima, jednaki pred zakonom i uživaju istu pravnu zaštitu bez obzira na rasu, spol, jezik, nacionalnu pripadnost, vjeroispovijest, socijalno porijeklo, rođenje, obrazovanje, imovno stanje, političko i drugo uvjerenje, društveni položaj ili drugo lično svojstvo¹⁴. Porodica, majka i dijete imaju posebnu zaštitu, brak i odnosi u braku i porodici uređuju se zakonom. Roditelji imaju pravo i dužnost da se staraju o podizanju i vaspitanju svoje djece. Maloljetnici o kojima se roditelji ne staraju, kao i lica koja nisu u mogućnosti da se staraju sama o sebi i zaštiti svojih prava i interesa, imaju posebnu zaštitu.¹⁵

Porodičnim zakonom Republike Srpske¹⁶ definisano je da brak ne može zaključiti lice koje nije navršilo 18 godina života, ali da iz opravdanih razloga sud može u vanparničnom postupku dozvoliti zaključenje braka maloljetniku starijem od 16 godina, ako utvrdi da je to lice tjelesno i duševno sposobno za vršenje prava i dužnosti koji proizlaze iz braka. Prije donošenja odluke sud će pribaviti mišljenje organa starateljstva.¹⁷

Postupak za davanje dozvole za zaključenje braka provodi se u skladu s odredbama **Zakona o vanparničnom postupku Republike Srpske**¹⁸ po kojem sud odlučuje o davanju dozvole za zaključenje braka između određenih lica kada je zakonom propisano da se brak između njih može zaključiti samo na osnovu dozvole suda. Postupak za davanje dozvole za zaključenje braka pokreće se na prijedlog maloljetnog lica. Prijedlog za pokretanje postupka sadrži lične podatke

---

¹³ "Sl. novine FBiH", br. 36/2003, 21/2004 - ispr., 69/2004, 18/2005, 42/2010, 42/2011, 59/2014, 76/2014, 46/2016, 75/2017 i 31/2023;

¹⁴ Član 10.

¹⁵ Član 36.

¹⁶ "Sl. glasnik RS", broj 17/23;

¹⁷ Član 36.

¹⁸ "Sl. glasnik RS", br. 36/2009, 91/2016 i 16/2023

lica koja žele da zaključe brak, lične podatke o roditeljima predlagača, činjenice na kojima se zasniva prijedlog i dokaze o iznesenim činjenicama.

U toku vanparničnog postupka sud će na odgovarajući način ispitati sve okolnosti koje su od značaja za utvrđenje da li postoji slobodna volja i želja maloljetnika da zaključe brak, kao i da li je maloljetno lice tjelesno i duševno sposobno za vršenje prava i dužnosti koji proizlaze iz braka. Prije donošenja rješenja, sud će pribaviti nalaz i mišljenje zdravstvene ustanove i mišljenje nadležnog organa starateljstva, saslušati će predlagača i lice s kojim želi zaključiti brak, roditelja ili staratelja, odnosno usvojioca predlagača, a po potrebi može izvesti i druge dokaze. Sud neće saslušati roditelja kome je oduzeto roditeljsko pravo, a ocijenit će hoće li saslušati roditelja koji bez opravdanih razloga ne vrši roditeljsko pravo. Sud će, u pravilu, saslušati predlagača bez prisustva ostalih učesnika u postupku. Dužan je utvrditi i lična svojstva, imovinsko stanje i druge bitne okolnosti koje se odnose na lice s kojim predlagač želi zaključiti brak. U postupku sud će na odgovarajući način ispitati opravdanost prijedloga, vodeći računa o ostvarivanju ciljeva braka i o zaštiti porodice, kao i važećim shvatanjima sredine u kojoj žive lica koja žele zaključiti brak.

Rješenje o davanju dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagaču i licu s kojim predlagač želi zaključiti brak, roditeljima, odnosno starateljima predlagača i nadležnom organu starateljstva. Rješenje kojim se odbija prijedlog dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagaču. Protiv rješenja kojim se dozvoljava zaključenje braka žalbu mogu izjaviti svi učesnici u postupku, a protiv rješenja kojim se odbija prijedlog za davanje dozvole žalbu može izjaviti samo predlagač.

Lica kojima je dozvoljeno zaključenje braka ne mogu brak zaključiti prije pravosnažnosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka. Prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka može se povući do pravosnažnosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka.

Krivičnim zakonikom Republike Srpske¹⁹ propisano je da će se punoljetno lice koje živi u vanbračnoj zajednici s maloljetnim licem uzrasta do 16 godina, kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do dvije godine. Navedenom kaznom kaznit će se roditelj, usvojitelj ili staratelj koji maloljetnom licu dopusti da u vanbračnoj zajednici živi s drugim licem ili ga na to navede, a ako je djelo učinjeno iz koristoljublja, učinitelj će se kazniti zatvorom do tri godine. Ako se brak zaključi, gonjenje se neće poduzeti, a ako je poduzeto, obustavit će se.

3.2.4. Zakonodavstvo na nivou Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

U Brčko distriktu Bosne i Hercegovine **Porodičnim zakonom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine**²⁰ propisano je da brak ne može zaključiti lice koje nije navršilo 18 godina života. Iz opravdanih razloga sud može u vanparničnom postupku dozvoliti zaključenje braka maloljetniku starijem od 16 godina²¹.

Postupak za davanje dozvole za zaključenje braka regulisan je **Zakonom o vanparničnom postupku Brčko distrikta**²², te prema istom osnovni sud odlučuje o davanju dozvole za

¹⁹ "Sl. glasnik RS", br. 64/2017, 104/2018 - odluka US, 15/2021 i 89/2021;

²⁰ "Sl. glasnik Brčko distrikta BiH", br. 23/2007;

²¹ Član 26.

²² "Sl. glasnik Brčko distrikta BiH", br. 5/2001, 36/2017 i 36/2017 - dr. zakon;

zaključenje braka između određenih lica kada je zakonom propisano da se brak između njih može zaključiti samo na osnovu dozvole suda. Postupak za davanje dozvole za zaključenje braka pokreće se na prijedlog maloljetnog lica. Prijedlog za pokretanje postupka sadrži lične podatke o licima koja žele zaključiti brak, lične podatke o roditeljima predlagača, činjenice na kojima se zasniva prijedlog i dokaze o iznesenim činjenicama.

Sud će na odgovarajući način ispitati sve okolnosti koje su od značaja za utvrđenje postoji li slobodna volja i želja maloljetnika da zakluče brak, kao i da li je maloljetno lice tjelesno i duševno sposobno za vršenje prava i dužnosti koji proizlaze iz braka. Prije donošenja rješenja, sud će pribaviti nalaz i mišljenje zdravstvene ustanove i mišljenje organa starateljstva, saslušati će predlagača i lice s kojim želi zaključiti brak, roditelja ili staratelja, odnosno usvojitelja predlagača, a po potrebi može izvesti i druge dokaze. Sud neće saslušati roditelja kome je oduzeto roditeljsko pravo, a ocijenit će hoće li saslušati roditelja koji bez opravdanih razloga ne vrši roditeljsko pravo. Sud će, po pravilu, saslušati predlagača bez prisustva ostalih učesnika u postupku. Sud je dužan da utvrdi i lična svojstva, imovinsko stanje i druge bitne okolnosti koje se odnose na lice s kojim predlagač želi zaključiti brak. Sud će u toku postupka na odgovarajući način ispitati opravdanost prijedloga, vodeći računa o ostvarivanju ciljeva braka i o zaštiti porodice.

Rješenje o davanju dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagaču i licu s kojim predlagač želi zaključiti brak, roditeljima, odnosno starateljima predlagača i organu starateljstva. Rješenje kojim se odbija prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagaču.

Protiv rješenja kojim se dozvoljava zaključenje braka žalbu mogu izjaviti svi učesnici u postupku, a protiv rješenja kojim se odbija prijedlog za davanje dozvole, žalbu može izjaviti samo predlagač. Lica kojima je dozvoljeno zaključenje braka ne mogu brak zaključiti prije pravosnažnosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka. Prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka može se povući do pravosnažnosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka.

Krivični zakon Brčko distrikta Bosne i Hercegovine²³ propisuje da će se punoljetno lice koje vanbračno živi s maloljetnikom koji nije navršio šesnaest godina života kazniti kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine, istom kaznom kaznit će se roditelj, usvojitelj ili staratelj koji maloljetniku koji nije navršio šesnaest godina života omogućiti vanbračni život s drugim licem ili ga na to navede. Ko ovo krivično djelo počini iz koristoljublja, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. Ako se sklopi brak, krivično gonjenje neće se poduzeti, a ako je poduzeto obustavit će se.

---

²³ "Sl. glasnik Brčko distrikta BiH", br. 19/2020 - prečišćen tekst;

4. SITUACIONA ANALIZA

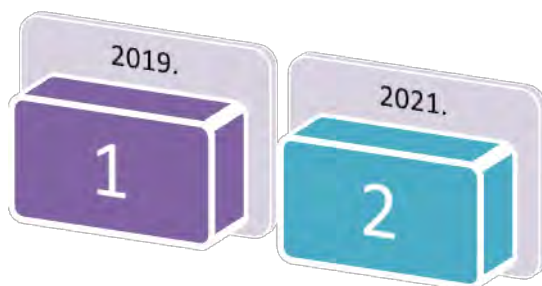
U ovom dijelu prezentuju se odgovori nadležnih organa – centara za socijalni rad/službi za socijalnu zaštitu, tužilaštava, sudova i policijskih uprava s područja Sarajeva, Banje Luke, Mostara, Tuzle, Bijeljine i Brčko distrikta. Istraživanje je provedeno za period 2019. godina, 2020. godina i 2021. godina. Upitnicima²⁴ su, između ostalog, zatražene informacije koje se odnose na statističke podatke o broju zaključenih maloljetničkih brakova u traženom periodu, broj podnesenih krivičnih prijava i donesenih tužilačkih odluka, kao i mišljenja nadležnih institucija o pitanju potrebe dodatne edukacije službenika u vezi s navedenom problematikom.

4.1. Centri za socijalni rad/službe socijalne zaštite

Analizom pristiglih odgovora prezentovani su statistički podaci u vezi sa zaključivanjem maloljetničkih brakova, starosnom dobi prilikom zaključivanja istih, zatim ko i na koji način održava kontakt s maloljetnikom i njegovom porodicom, kao i ocjena saradnje centra s nadležnim tužilaštvima i sudovima.

4.1.1. JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Sarajevo²⁵

JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Sarajevo (u daljem tekstu: Centar Sarajevo) je javna ustanova koja ima multidisciplinarnu strukturu zaposlenika. U 2019., 2020. i 2021. godini Centar Sarajevo nije imao slučajeve djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom. U 2019. godini jedno dijete od 16 godina i 6 mjeseci starosti zaključilo je brak nakon provedenog postupka u skladu s Porodičnim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine, dok je isto u 2021. godini učinilo dvoje djece uzrasta od 16 i 17 godina starosti.

Slika 1 - Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom

S obzirom da ne postoji zakonska obaveza za održavanje redovnih kontakata s maloljetnikom koji je stupio u brak, ove kontakte Centar Sarajevo ne održava. Članovi multidisciplinarnog tima ostvaruju kontakte u zavisnosti od problema s kojima se susreću maloljetnik i porodica. Kontakt s porodicom maloljetnika koji je stupio u brak održava se po potrebi i zahtjevu maloljetnika i porodice, a isti ostvaruje pedagog, psiholog, socijalni radnik ili pravnik u zavisnosti od specifičnosti problema maloljetnog lica ili porodice.

²⁴ Aneks I – Upitnici;

²⁵ Akt, broj: 31-01/08-530-1321/22 od 23.06.2022. godine;

Saradnju s nadležnim tužilaštvom i sudom Centar Sarajevo ocjenjuje kao veoma dobru.

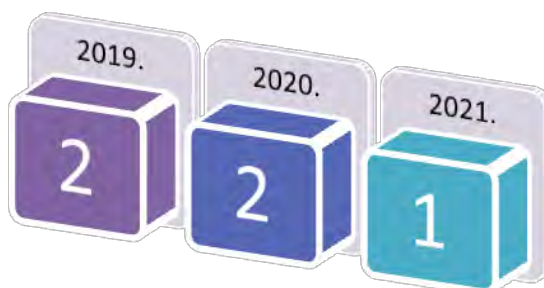
4.1.2. JU “Centar za socijalni rad” Banja Luka²⁶

JU “Centar za socijalni rad” Banja Luka (u daljem tekstu: Centar Banja Luka) je javna ustanova čija se organizaciona struktura sastoji od tri Odjeljenja i to: Odjeljenje opštih poslova, Odjeljenje za porodično pravnu zaštitu, Odjeljenje za odrasla i stara lica i Jedinica za internu reviziju. Struktura uposlenika, tačnije stručnih radnika je sljedeća: dipl. socijalni radnik (37), dipl. pravnik (11), dipl. psiholog (7), dipl. pedagog (6), dipl. socijalni pedagog (1), dipl. sociolog (1), dipl. defektolog (1) i dipl. menadžer u socijalnoj politici (1).

Centar Banja Luka ne posjeduje tačan broj maloljetnika koji žive u vanbračnim zajednicima, određene informacije dobije u slučajevima maloljetničkih trudnoća te smatraju da postoji “tamni” broj maloljetnika koji su zasnovali zajednicu življenja.

U 2019. godini Centar Banja Luka je postupao u dva predmeta koja su se odnosila na četiri maloljetnika koja su stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom. Isti broj predmeta i maloljetnika ponovio se u 2020. godini, dok su u 2021. godini postupali u jednom predmetu koji se odnosio na dva maloljetnika.

U skladu s Porodičnim zakonom Republike Srpske, u 2019. godini brak su zaključila dva maloljetnika, dok su četiri maloljetnika u 2020. godini učinila isto, a u 2021. godini dozvolu za sklapanje maloljetničkog braka dobilo je dvoje maloljetnika.

Slika 2 - Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom

Uzrast djece koja su stupila u brak za period od 2019-2021. godine je između 17 godina i 17 godina i 10 mjeseci.

Kontakti s maloljetnikom koji je stupio u brak se ne održavaju. U toku socijalne dijagnostike za potrebe izdavanja saglasnosti za sklapanje braka izvršena je provjera o potencijalima porodice i sveukupnom socio-ekonomskom statusu porodice, kao i o postojanju rizika u pogledu zrelosti i razvoja roditeljskih kompetencija s jedne, kao i postojanje rizika za zdrav rast i razvoj djeteta s druge strane.

²⁶ Akt zaprimljen putem elektronske pošte od dana 17.06.2022. godine.

Samo u situacijama ukoliko se procijeni da postoje rizici u pogledu roditeljstva u bračnim odnosima, po službenoj dužnosti ili po zaprimljenoj prijavi vrši se nadzor i podrška, porodica se uključuje u porodično savjetovalište ili druge oblike podrške i prava iz oblasti socijalne i porodične zaštite i pokreću se prijave po službenoj dužnosti.

Centar Banja Luka ima više zaposlenih stručnih radnika na poslovima psihološko-pedagoške podrške i poslovima za djecu ugroženu porodičnom situacijom. Kontakte s porodicama obavljaju uglavnom diplomirani socijalni radnici, diplomirani psiholozi i diplomirani pedagozi.

Centar Banja Luka saradnju s nadležnim tužilaštvom ocjenjuje kao uglavnom zadovoljavajuću. U većini slučajeva koji se odnose na zlopotrebe vanbračne i bračne zajednice (zajednica zasnovana pod prisilom) Centar Banja Luka ocjenjuje kao dobru saradnju sa sudijama i ističu njihovo dobro poznavanje oblasti zaštite žrtava od trgovine ljudima. U manjem broju slučajeva na terenu, bez obzira na dobro provođenje postupka organa starateljstva i policijskih službenika, prilikom odlučivanja po predmetu pred nadležnim sudovima i tužilaštvima, dešava se da zbog nepostojanja svijesti o zlopotrebi bračne i vanbračne zajednice, postupci bivaju obustavljeni. Razlozi za obustavu postupka su najčešće nepostojanje dokaza ili se presuda preinači u krivično djelo nižeg ranga, npr. krivično djelo trgovine ljudima se preinači u krivično djelo zanemarivanja i zlostavljanja, odnosno radnja činjenja u radnju nečinjenja.

4.1.3. Ustanova “Centar za socijalni rad Grada Mostara”²⁷

Ustanova “Centar za socijalni rad Grada Mostara” (u daljem tekstu: Centar Mostar) u svojoj organizacionoj strukturi ima tim koji se sastoji od socijalnih radnika, pravnika, psihologa, pedagoga i dr. U 2021. godini ovaj Centar Mostar je zabilježio jedan slučaj djeteta od 16 godina starosti koje je stupilo u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom, a tokom 2019. i 2020. godine Centar Mostar nije registrovao navedene slučajeve. U 2019. godini jedno dijete starosti od 16 godina zaključilo je brak nakon provedenog postupka u skladu s Porodičnim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine, dok je u 2021. godini isto učinilo još jedno dijete uzrasta od 17 godina starosti.

Centar Mostar održava redovan kontakt, najčešće telefonskim putem, s djetetom koje je stupilo u maloljetnički brak, a on se ostvaruje posredstvom socijalnih radnika Stručnog tima za zaštitu maloljetnih osoba.

Kontakti s porodicom maloljetnika koji je stupio u brak održavaju se po potrebi, najčešće telefonskim putem, također posredstvom socijalnih radnika Stručnog tima za zaštitu maloljetnih osoba.

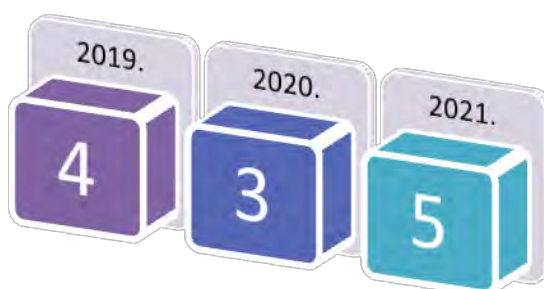
Saradnja s nadležnim tužilaštvom i sudom ocijenjena je kao zadovoljavajuća.

---

²⁷ Akt, broj: 09-31-2305/22 od 22.06.2022. godine;

4.1.4. Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge, Pododjeljenje za socijalnu zaštitu Vlade Brčko distrikta BiH²⁸

Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge, Pododjeljenje za socijalnu zaštitu Vlade Brčko distrikta BiH (u daljem tekstu: Odjeljenje Brčko distrikta) posjeduje saznanje o broju maloljetnica koje su postale roditelji iz razloga što su se obratile matičnom uredu zbog upisa djeteta. U 2019. godini registrovana su 4 maloljetnika koja su stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom, dok su u 2020. godini registrovana tri slučaja, a u 2021. godini pet slučajeva.

Slika 3 - Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom

U 2019. godini dva maloljetnika su zaključila brak nakon provedenog postupka u skladu s Porodičnim zakonom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, dok u 2020. godini nije bilo takvih slučajeva. Dozvolu za sklapanje maloljetničkog braka u 2021. godini dobio je jedan maloljetnik.

Uzrast djece koja su stupila u brak u periodu od 2019. do 2021. godine je 17 godina.

Kontakti s maloljetnikom koji je stupio u brak se ne održavaju, a kao jedan od razloga navedeno je preseljenje u drugi grad i to zato što ubrzo nakon zaključenja braka postanu punoljetni. Kontakt s porodicom maloljetnika koji je stupio u brak održava se isključivo ukoliko se roditelj ili lice koje je zaključilo brak obrati sa zahtjevom za ostvarivanje određenog prava ili imenovanje posebnog staratelja ukoliko postane roditelj prije punoljetstva. Kontakt ostvaruje socijalni radnik po mjesnoj nadležnosti, a po potrebi uključuje se psiholog i socijalni pedagog.

Odjeljenje Brčko distrikta saradnju s nadležnim tužilaštvom i sudom ocjenjuje kao zadovoljavajuću.

4.1.5. Javna ustanova Centar za socijalni rad Tuzla²⁹

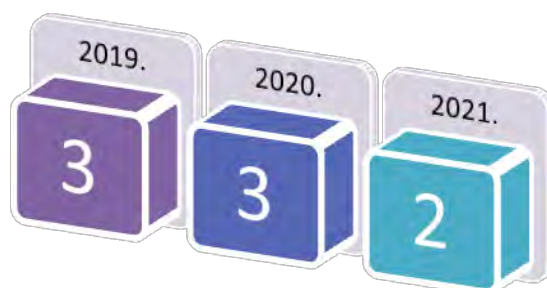
Javna ustanova Centar za socijalni rad Tuzla (u daljem tekstu: Centar Tuzla) svoju djelatnost obavlja preko osnovnih organizacionih jedinica – službi, a to su: Služba socijalne zaštite i starateljstva, Služba finansijsko – računovodstvenih poslova, Služba pravnih i općih poslova i Porodično savjetovalište.

²⁸ Akt, broj: 05-1270SŠ-0002/22 od 20.06.2022. godine;

²⁹ Akt zaprimljen putem elektronske pošte od dana 04.08.2022. godine

U Službi socijalne zaštite i starateljstva obavljaju se svi poslovi iz domena planiranja razvoja i ostvarivanja svih vidova socijalne zaštite, dječije i porodične zaštite, poslovi stručne obrade zahtjeva po pravima iz ove oblasti i rješavanje u prvom stepenu, poslovi po pitanju starateljstva, prava civilnih žrtava rata, kao i drugi poslovi socijalne zaštite utvrđeni zakonom. Službu socijalne zaštite čine: rukovodilac službe, psiholog, pedagog, psiholog-pedagog, pravnik, sociolog, defektolog, stručni saradnik za socijalnu zaštitu – socijalni radnik, referent za pravne poslove i administrativni službenik.

U 2019. i 2020. godini Centar Tuzla je registrovao po tri slučaja djece koja su stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom, dok su u 2021. godini registrovana dva takva slučaja.

Slika 4 - Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom

Djeca koja su stupila u maloljetničke brakove u 2019. godini bila su uzrasta od 16 i 17 godina, a u slučajevima zabilježenim tokom 2020. godine bila su uzrasta od 17 godina.

Kontakti s maloljetnikom koji je stupio u brak održavaju se u zavisnosti od situacije, ukoliko se za to ukaže potreba, a u pravilu ne, isti se ostvaruje na način da se obavi razgovor s članovima porodice i mlđb. licem. Prilikom postupka za davanje mišljenja organa starateljstva vrši se procjena pri kojoj stručni radnici centra upoznaju mlđb. lice o svim pravima i pruža mu se mogućnost savjetodavne pomoći u slučaju potrebe. U većini slučajeva kontakt s maloljetnikom i njegovom porodicom ostvaruje socijalni radnik, pedagog-psiholog ili psiholog.

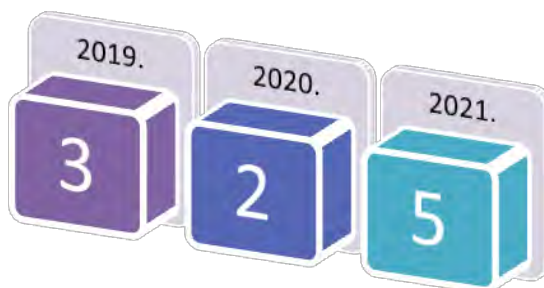
Porodici maloljetnika koji je stupio u brak ponudi se pomoć koju mogu dobiti, ali se dešava da mlđb. lice promijeni mjesto prebivališta/boravišta. Prilikom davanja mišljenja i stručne procjene organa starateljstva uzimaju se u obzir sve okolnosti i ukoliko nema prepreke za davanje saglasnosti za zaključenje maloljetničkog braka, obično nema ni potrebe za praćenjem – nadzorom organa starateljstva.

Saradnju s nadležnim tužilaštvom i sudom Centar Tuzla ocjenjuje kao dobru.

4.1.6. Javna ustanova Centar za socijalni rad Bijeljina³⁰

Javna ustanova Centar za socijalni rad Bijeljina (u daljem tekstu: Centar Bijeljina) je u 2019. godini registrovao tri slučaja djece koja su stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom, dok je u 2020. godini dvoje djece učinilo isto, a u 2021. godini petero djece.

Djeca koja su stupila u maloljetničke brakove u 2019. godini bili su uzrasta od 16 i 17 godina, u 2020. godini dijete je imalo 17 godina starosti, a u 2021. godini radilo se o djeci uzrasta od 16 i 17 godina.

Slika 5 - Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom

Kontakti s maloljetnikom koji je stupio u brak održavaju se intenzivno s nekom djecom, a s nekom ne (samo u slučaju da se sama jave Centru Bijeljina). Kontakt se ostvaruje u slučaju rađanja djece u maloljetničkom braku, posebno ukoliko su porodice procijenjene kao disfunkcionalne. Isti se ne ostvaruju u slučaju kada se procijeni da je maloljetnik zdrav, zreo i da ima podršku porodice porijekla. Kontakt ostvaruje izabrani član tima koga maloljetnik poznaje. S porodicom maloljetnika ostvaruje se kontakt radi procjene, prikupljanja informacija i vođenja postupka pred centrom, sudom i tužilaštvom, a ostvaruju ga svi članovi tima u predmetu na različite načine u pojedinim fazama, a sve u zavisnosti od procjene. Centar Bijeljina cijeni da je saradnja s nadležnim tužilaštvom i sudom dobra.

4.2 Tužilaštva

Od nadležnih tužilaštava zatraženo je dostavljanje podataka u vezi s brojem krivičnih prijava koje su podnese u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom, kao i informacija da li su i na koji način okončani postupci.

4.2.1. Kantonalno tužilaštvo Kantona Sarajevo³¹ je u 2020. godini zaprimilo jednu krivičnu prijavu u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom dok u 2019. godini i 2021. godini nije zaprimilo nijednu krivičnu prijavu u vezi s prethodno navedenim.

³⁰ Akt, broj: 01-571.3-6/23 od 16.02.2022. godine;

³¹ Akt, broj: A-504/22 od 21.07.2022. godine;

Pred Kantonalnim tužilaštvom Kantona Sarajevo nije u toku nijedna istraga u vezi s navedenim krivičnim prijavama, te nije donesena nijedna naredba o neprovođenju istrage za period 2019., 2020. i 2021. godina.

U 2020. godini donesena je jedna tužilačka odluka, odnosno podignuta je optužnica.

4.2.2. Okružno javno tužilaštvo Banja Luka³² je u 2019. i 2021. godini zaprimilo jednu krivičnu prijavu u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom, dok u 2020. godini nije zaprimilo krivične prijave u vezi s navedenim.

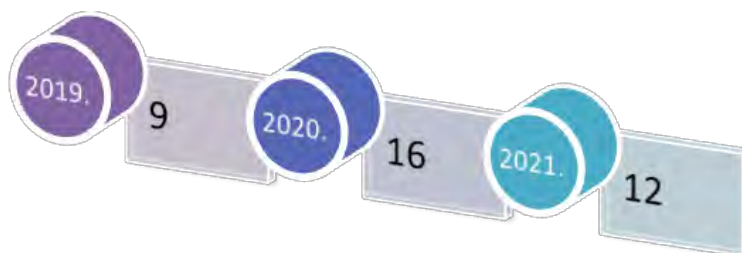
Pred Okružnim javnim tužilaštvom Banja Luka trenutno nije u toku nijedna istraga u vezi s navedenim krivičnim prijavama. Naredba o neprovođenju istrage i konačna tužilačka odluka je donesena u jednom predmetu iz 2019. godine i jednom predmetu iz 2020. godine.

4.2.3. Kantonalno tužilaštvo Hercegovačko-neretvanskog kantona³³ za traženi period (2019. godina, 2020. godina i 2021. godina) nije imalo u radu krivične prijave koje su podnesene u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključenja istog pred matičnim uredom.

4.2.4. Tužilaštvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine³⁴ je u 2020. godini zaprimilo dvije krivične prijave u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom, dok u 2019. godini i 2021. godini nije zaprimilo nijednu krivičnu prijavu koja se odnosi na navedeno.

U vezi s prethodno navedenim krivičnim prijavama istraga je u toku u jednom predmetu po prijavi iz 2020. godine, dok je u jednom predmetu u 2020. godini donesena konačna tužilačka odluka, te je protiv jednog lica podignuta i potvrđena optužnica.

4.2.5. Kantonalno tužilaštvo Tuzlanskog kantona³⁵ je u 2019. godini zaprimilo 9 krivičnih prijava koje su podnesene u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom, u 2020. godini zaprimilo je 16 takvih krivičnih prijava, dok je u 2021. godini zaprimljeno 12 krivičnih prijava.

Slika 6 - Broj podnesenih prijava u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom

³² Akt, broj: A-459/22 od 22.07.2022. godine;

³³ Akt, broj: A-918/22 od 22.07.2022. godine;

³⁴ Upitnik od dana 16.06.2022. godine;

³⁵ Akt, broj: A-372/22 od 24.10.2022. godine;

Svi predmeti u vezi s navedenim krivičnim prijavama iz 2019. godine i 2020. godine su okončani, dok je u jednom predmetu iz 2021. godine istraga u toku.

U vezi s prethodno navedenim krivičnim prijavama u 2019. je donesena jedna naredba o neprovođenju istrage, u 2020. godini sedam, a u 2021. godini šest naredbi o neprovođenju istrage.

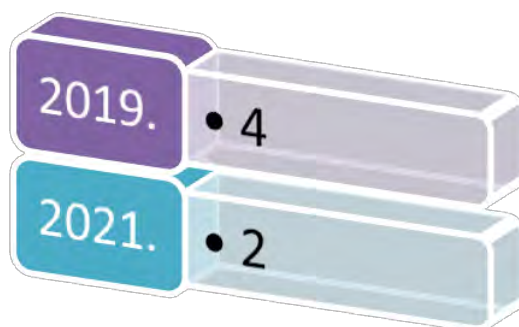
Konačna tužilačka odluka u vezi s krivičnim prijavama koje su podnesene u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom u 2019. godini donesena je u 8 predmeta, u 2020. godini u 9 predmeta i u 2021. godini u 5 predmeta.

4.2.6. Okružno javno tužilaštvo Bijeljina³⁶ u 2019., 2020. i 2021. godini nije zaprimilo nijednu krivičnu prijavu u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom.

4.3. Sudovi koji rade na predmetima maloljetničkih brakova u Bosni i Hercegovini

Upitnikom je zatražena dostava podataka o broju vanparničnih postupaka koji su provedeni na osnovu zahtjeva za davanje dozvole za zaključenje braka, kao i informacije o načinu okončanja navedenih postupaka.

4.3.1. Općinski sud u Sarajevu³⁷ je u 2019. godini proveo četiri vanparnična postupka radi davanja dozvole za zaključenje braka, dok u 2020. godini nije bilo iniciranih vanparničnih predmeta čiji je pravni osnov dozvola za zaključenje braka. U toku 2021. godine provedena su dva vanparnična postupka po zahtjevu za zaključenje braka.

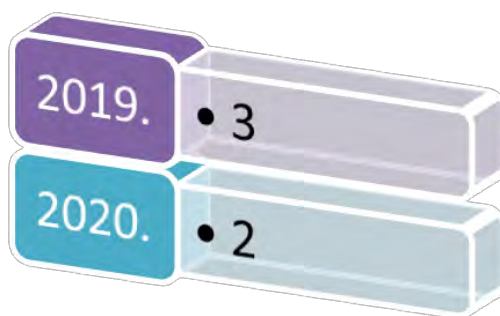
Slika 7 - Broj provedenih vanparničnih postupaka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka

4.3.2. Osnovni sud u Banjoj Luci³⁸ je tokom 2019. godine proveo tri vanparnična postupka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka, od kojih je u dva slučaja udovoljeno zahtjevu za zaključenje braka, a u jednom slučaju nije udovoljeno zahtjevu. U 2020. godini provedena su dva postupka davanja dozvole za zaključenje maloljetničkog braka, od čega je u jednom slučaju udovoljeno zahtjevu, a u drugom slučaju je zahtjev odbijen. Tokom 2021. godine nije proveden nijedan vanparnični postupak za zaključenje maloljetničkog braka.

³⁶ Akt, broj: A-56/23 od 06.02.2023. godine;

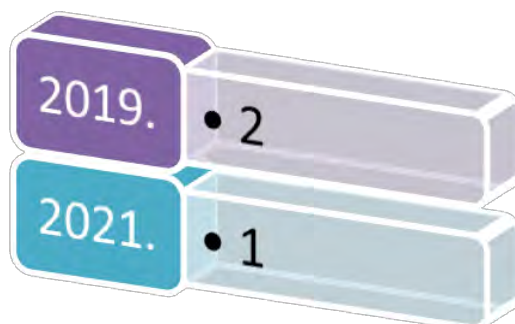
³⁷ Akt, broj: 065-0-SU-22-001229 od 16.11.2022. godine;

³⁸ Akt zaprimljen putem elektronske pošte, dana 15.07.2022. godine;

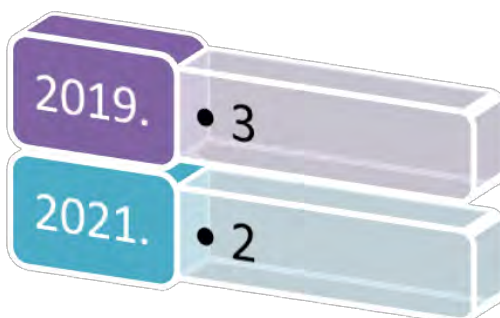
Slika 8 - Broj provedenih vanparničnih postupaka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka

4.3.3. Općinski sud u Mostaru³⁹ je u 2019. godine proveo dva vanparnična postupka radi davanja dozvole za zaključenje maloljetničkog braka, od kojih je u jednom slučaju udovoljeno zahtjevu, a u drugom slučaju nije udovoljeno zahtjevu. U 2020. godini nije proveden nijedan vanparnični postupak za zaključenje maloljetničkog braka, dok je u 2021. godini pokrenut jedan vanparnični postupak i u tom slučaju prijedlog je odbačen.

Slika 9 - Broj provedenih vanparničnih postupaka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka

4.3.4. Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine⁴⁰ u 2019. godini proveo je tri vanparnična postupka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka, koji su okončani na način da je u svim slučajevima udovoljeno zahtjevima. U 2020. godini nije proveden nijedan postupak, dok su u 2021. godini vođena dva vanparnična postupak za zaključenje maloljetničkog braka i u oba slučaja je udovoljeno zahtjevu.

Slika 10 - Broj provedenih vanparničnih postupaka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka

³⁹ Akt zaprimljen putem elektronske pošte, dana 19.08.2022. godine;

⁴⁰ Akt, broj: 096-0-SU-22-002732 od 22.07.2022. godine;

4.3.5. Općinski sud u Tuzli⁴¹ je u 2019. godini proveo tri vanparnična postupka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka, te je u svim slučajevima udovoljeno zahtjevu. Tokom 2020. i 2021. godine nije proveden nijedan postupak radi davanja dozvole za zaključenje maloljetničkog braka.

4.3.6. Osnovni sud u Bijeljini⁴² u 2019. godini proveo je tri vanparnična postupka radi davanja dozvole za zaključenje maloljetničkog braka i u svim slučajevima je udovoljeno zahtjevu. U 2020. godini je proveden jedan vanparnični postupak, u predmetu je određen zastoj dok predlagateljica ne navrši 16 godina. Tri vanparnična postupka za zaključenje maloljetničkog braka vođena su u 2021. godini i u dva slučaja je udovoljeno zahtjevu, a u jednom slučaju povučen je prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka.

4.4. Ministarstva unutrašnjih poslova

Nadležna ministarstva unutrašnjih poslova/policijske uprave dostavili su informacije u vezi s brojem prijava koje se odnose na stupanje maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom, kao i o načinu okončanja tih postupaka. Također, zatraženo je mišljenje u vezi s potrebom edukacije policijskih službenika koji rade na ovim predmetima.

4.4.1. Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo⁴³ u periodu 2019., 2020. i 2021. godina nema evidentiranih događaja s obilježjima krivičnih djela iz oblasti protiv braka, porodice i omladine u skladu s Krivičnim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine, a koja se odnose na stupanje maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom.

Kada je u pitanju postupanje u konkretnim slučajevima, policijski službenici Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo postupaju u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku FBiH, kao i u skladu sa Zakonom o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku FBiH. Osim navedenog, a s ciljem zaštite djece i maloljetnika u saradnji s OSCE-om u Bosni i Hercegovini i svim resornim ministarstvima Kantona Sarajevo, Kantonalnim tužilaštvom Kantona Sarajevo i drugim institucijama izrađen je "Protokol o saradnji i postupanju u slučajevima protivpravnog ponašanja na štetu djece u Kantonu Sarajevo" i predstavlja važan instrument s jasno definisanim poslovima za policijske službenike Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo.

U skladu s Planom i programom stručnog usavršavanja policijskih službenika Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo održavaju se eksterne edukacije policijskih službenika iz oblasti trgovine ljudima, problematike prosjačenja i dr.

U vezi s tim, Uprava policije MUP-a Kantona Sarajevo iskazuje potrebu za organizovanjem dodatnih edukacija za policijske službenike iz predmetnih oblasti koje bi mogle dodatno utjecati na profesionalniji, kvalitetniji i stručniji pristup navedenim negativnim pojavama u društvu.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, broj: 01-7-02-4934/21 od 16.02.2022. godine, sistematizovano je Odjeljenje za prevenciju

⁴¹ Akt, broj: 032-0-SU-10-22-000 006 od 28.06.2023. godine;

⁴² Akt, broj: 080-0-SU-23-000 097 od 25.01.2023. godine;

⁴³ Akt, broj: 02/1-3-24/23 od 22.03.2023. godine;

maloljetničkog prestupništva, nasilja u porodici i rad policije u zajednici u Uredu policijskog komesara Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo, čime je ispunjena zakonska obaveza u skladu sa Zakonom o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, a u policijskim upravama su imenovane kontakt-osobe iz oblasti maloljetničkog prestupništva (licencirani istražitelji za maloljetničko prestupništvo) i kontakt-osobe iz oblasti trgovine ljudima. Uprava policije MUP-a Kantona Sarajevo ne iskazuje potrebu za osnivanjem posebnih odjeljenja za spomenutu problematiku.

4.4.2. Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policijska uprava Banja Luka⁴⁴ tokom 2019., 2020. i 2021. godine nije evidentirala prijave koje se odnose na stupanje maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom na području Policijske uprave Banja Luka.

4.4.3. Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona⁴⁵ dostavilo je podatke za Policijsku upravu Konjic i Čapljina koji tokom 2019., 2020. i 2021. godine nisu evidentirali prijave koje su podnesene u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom.

Smatraju da je potrebna dodatna edukacija policijskih službenika u vezi s pitanjem prisilnih maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, problematikom prosjačenja i slično.

Policijska uprava Mostar dostavila je podatke⁴⁶ da je u 2021. godini imala dvije prijave koje su podnesene u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom. Najčešći podnosioci prijave koje se odnose na sklapanje prisilnih maloljetničkih brakova su roditelji. U konkretnom slučaju obavljen je razgovor s maloljetnim licima uz prisustvo roditelja, koji su upoznati da maloljetno lice ne može zakonski stupiti u brak bez odobrenja roditelja, a o svemu je obaviješten Centar za socijalni rad. Smatraju da je potrebna dodatna edukacija policijskih službenika u vezi s pitanjem prisilnih maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, problematikom prosjačenja i slično, ali i da nije potrebno osnivanje novih odjela u policijskim upravama koji bi se bavili konkretno pitanjima prisilnih maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, prosjačenjem i slično.

4.4.4. Policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine⁴⁷ u 2019. i 2020. godini nije imala otvorenih istraga u vezi s prijavama koje se odnose na stupanje maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom.

Što se tiče 2021. godine Policija Brčko distrikta BiH otvorila je tri istrage u vezi s prijavama koje se odnose na stupanje maloljetnika u brak i tom prilikom je uputila izvještaje Tužilaštvu Brčko distrikta BiH o poduzetim mjerama i radnjama. U vezi s podnošenjem prijave koje se tiču sklapanja maloljetničkih brakova najčešće su podnosioci takvih prijava roditelji i rodbina.

Policijski službenici Policije Brčko distrikta BiH postupaju po konkretnim naredbama

---

⁴⁴ Akt, broj: S/M-1-052-1339/23 od 05.04.2023. godine;

⁴⁵ Akt, broj: 02.02/1-03-12-415/23 od 18.04.2023. godine;

⁴⁶ Akt, broj: 02-02-5-1-296-1/23 03.04.2023. godine;

⁴⁷ Akt, broj 14.02.2-04.2-24404/23 od 31.03.2023. godine;

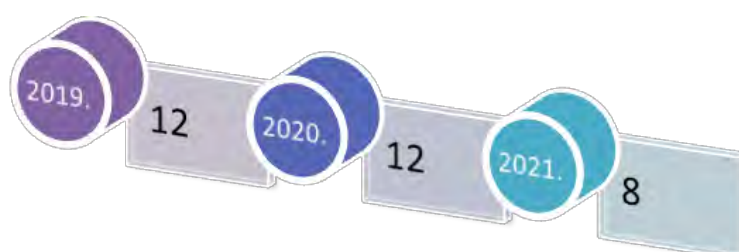
postupajućeg tužioca, te ostvaruju saradnju sa svim relevantnim institucijama koje pružaju podršku i zaštitu maloljetnim licima, također ukoliko se ukaže potreba, ostvaruje se saradnja i s članovima uže porodice.

Po pitanjima potrebe dodatnih edukacija u vezi sa sklapanjem prisilnih brakova, trgovinom ljudima i problematikom prosjačenja nekoliko istražilaca Policije Brčko distrikta BiH prošlo je navedene edukacije, ali s obzirom da se radi o specifičnoj problematici smatramo da su potrebne dodatne edukacije iz ovih oblasti.

Policija Brčko distrikta BiH, prema Pravilniku o sistematizaciji radnih mjesta, u Jedinici kriminalističke policije ima sistematizovana dva odsjeka koji se, između ostalog, bave pitanjima prisilnih maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima i prosjačenja, te stoga smatraju da nije potrebno osnivanje nekih vidova novih organizacionih jedinica za istrage ove problematike.

4.4.5. Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona⁴⁸ je u 2019. i 2020. godini imalo po 12 prijava, a u 2021. godini 8 prijava koje su podnesene u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom. Po svim prijavama istraga je okončana. Najčešći podnosioci prijava koje se odnose na sklapanje prisilnih maloljetničkih brakova su roditelji, Centri za socijalni rad i zdravstvene ustanove.

Službenici Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona koji rade na predmetima sklapanja maloljetničkih brakova postupaju po uputama i u saradnji s postupajućim tužiocem Kantonalnog tužilaštva Tuzlanskog kantona i službenicima Centra za socijalni rad, te nakon dokumentovanja događaja Kantonalnom tužilaštvu Tuzlanskog kantona prosljeđuju odgovarajući izvještaj. Smatraju da je potrebna kontinuirana edukacija službenika koji rade po problematici sklapanja maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, problematikom prosjačenja i slično u smislu nadogradnje znanja iz navedene problematike ali i drugih policijskih službenika koji se do sada nisu susretali s edukacijom na ovu temu, kao i službenika drugih institucija koji sarađuju sa službenicima Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona u radu na dokumentovanju istaknutih događaja. Nije potrebno osnivanje novih dodatnih odjeljenja/odsjeka koji bi se bavili isključivo sklapanjem maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, problematikom prosjačenja i slično, s obzirom da je Pravilnikom o sistematizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona to već regulisano.

Slika 11 - Broj podnesenih prijava u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom

⁴⁸ Akt, broj: 08-06/3-3-45-64/23/AB od 28.03.2023. godine;

4.4.6. Policijska uprava Bijeljina⁴⁹ u toku 2019., 2020. i 2021. godine nije evidentirala prijave koje se odnose na stupanje maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom. Smatraju da nije potrebna dodatna edukacija policijskih službenika u vezi s pitanjem prisilnih maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, problematikom prosjačenja i slično. Kroz redovne službe rade na sprečavanju prosjačenja i provode se akcije s ciljem sprečavanja istog. Smatraju da nije potrebno osnivanje novih odjela koji bi se bavili konkretno pitanjima prisilnih maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, problematikom prosjačenja i slično.

4.5. Održani sastanci s nevladinim organizacijama

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine su mišljenja da nevladine organizacije imaju bitnu ulogu u našem društvu te da kroz svoj rad doprinose poboljšanju stanja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. Nevladine organizacije koje se bave ovom problematikom imaju uvid u stanje na terenu te je zbog toga ocijenjeno da je potrebno čuti njihova iskustva, mišljenja i prijedloge za poboljšanje stanja a u vezi s ovom problematikom. Predstavnici Institucije ombudsmena su održali sastanke s dva udruženja i to: Udruženjem “Centar za integrativnu inkluziju Roma i Romkinja Otaharin” Bijeljina i Romskim informativnim centrom “KALI SARA”.

4.5.1. Udruženje “Centar za integrativnu inkluziju Roma i Romkinja Otaharin” Bijeljina⁵⁰

Predstavnik Udruženja “Centar za integrativnu inkluziju Roma i Romkinja Otaharin” Bijeljina (u daljem tekstu: Udruženje), između ostalog, naveo je da je pitanje maloljetničkih brakova veoma važna tema s kojom se ovo udruženje dugo bavi. Smatra da je ključno pitanje poznavanje i svijest institucija šta su maloljetnički brakovi, šta je običajno pravo a šta propisuje zakon. Od 2017. godine su prijavili 24 slučaja maloljetničkih brakova u Bijeljini, od čega je samo jedan ili dva spriječen od strane Centra za socijalni rad i pored njihove blagovremene prijave. Ističe da se najviše suočavaju s tim da izostaje pravovremena reakcija institucija u trenutku kada treba da se zaključi brak ili kada je on već zaključen. Naprimjer, mladb. djevojčica od 13 godina je rodila dijete u bolnici u kojoj niko o tome nije obavijestio Centar za socijalni rad, policiju, kao ni Tužilaštvo, iako su bili u obavezi to uraditi. Mišljenja je da postoji potreba za ispitivanjem stavova i poznavanjem institucija o ovoj problematici, te da se mora raditi na edukaciji i izmjeni stavova i podizanju svijesti, borbi protiv diskriminacije i anticiganizma.

Predstavnik Udruženja pohvalio je rad policije a posebno Državne agencije za istrage i zaštitu a smatra da nemaju dobar rezultat zbog nedostatka saradnje s tužilaštvom. S centrima za socijalni rad ovo udruženje nema zadovoljavajuću saradnju, mišljenja je da centri za socijalni rad ne rade u okviru svojih nadležnosti, pozivaju se na manjak kapaciteta, te dosta toga ostane neurađeno. Smatra da je veoma bitno da djeca ostanu u okviru obrazovnog sistema, te u tom smislu ističe da škola ima važnu ulogu jer je djecu koja izađu iz obrazovnog sistema teško dalje pratiti i ona najčešće postaju žrtve rada na ulici, prosjačenja i trgovine ljudima kroz ugovorene brakove.

---

⁴⁹ Akt, broj: 15-02/1-052-94/23 od 23.03.2023. godine;

⁵⁰ Dana 19.12.2022. godine održan je sastanak s predstavnikom Udruženja “Centar za integrativnu inkluziju Roma i Romkinja Otaharin” Bijeljina Draganom Jokovićem;

4.5.2. Romski informativni centar "KALI SARA"⁵¹

Predstavnica Romskog informativnog centra "KALI SARA" je, između ostalog, navela da su prava djeteta i maloljetnički brakovi u fokusu njihovog rada, te da su usmjereni na zaštitu najboljeg interesa djeteta. Smatra da prilikom izrade strategija i akcionih planova za suzbijanje trgovine ljudima problem prisilnih maloljetničkih brakova nije dovoljno naglašen ili nisu definisane konkretne aktivnosti. Prilikom izrade dokumenata potrebno je posebno pristupiti pitanju prevencije jer su probleme identifikovali u svim zajednicama. Ima više slučajeva s kojima su se susretali u posljednje tri godine, kao primjer navela je slučajeve iz Mostara, Sarajeva i Tuzle.

U Mostaru su dobili informaciju od Centra za socijalni rad da su mladb. djevojčica i njen brat, nakon što je utvrđeno da je porodica disfunkcionalna i nakon što su roditeljima oduzeta prava na roditeljsko staranje, smješteni u dom za nezbrinutu djecu koji je otvorenog tipa. U konkretnom slučaju nadležne institucije nisu uradile dobro svoj posao pa, naprimjer, u navedenom domu nisu mogli dati informaciju kada je djevojčica napustila ustanovu i koliko je vremena prošlo, kao i kad su to prijavili Centru za socijalni rad i policiji. Nakon nekoliko mjeseci mladb. djevojčica je prilikom slučajne kontrole automobila u Srednjobosanskom kantonu zatečena sa starijim muškarcem, kada je policiji izjavila da je silovana i prodana.

U nastavku je navela slučaj koji se dogodio u Tuzli kada su, nakon dojave romskog medijatora da se pod krinkom proslave rođendana održava vjenčanje, predstavnici policije, Centra za socijalni rad i romski medijator zaustavili svadbu.

U vezi sa slučajem iz Sarajeva, škola je obavijestila Centar za socijalni rad i Ministarstvo da mladb. djevojčica mjesec dana ne pohađa nastavu, predstavnici Centra su posjetili majku koja je izjavila da se kćerka nalazi kod rođaka i brine o bolesnoj osobi, čime je postupak okončan. Poslije izvjesnog vremena djevojčica je pobjegla i potom prijavila policiji da je od strane majke prodana starijem muškarcu. Postavlja se pitanje zašto Centar nije razgovarao s djevojčicom i zašto policija nije dalje provodila istragu.

---

⁵¹ Dana 15.12.2022. godine održan je sastanak s predstavnicom Romskog informativnog centra "KALI SARA" Sanelom Bešić;

5. ZAKLJUČAK

Maloljetnički brakovi u Bosni i Hercegovini mogu se sklopiti samo pod uslovima predviđenim porodičnim zakonima (entiteta i Brčko distrikta BiH) i to samo u slučaju kad je maloljetno lice navršilo 16 godina života. Dozvolu za sklapanje braka daje sud na zahtjev maloljetnog lica, te uz učešće centra za socijalni rad, koji daje svoj prijedlog i mišljenje, utvrđuje postojanje uslova za sklapanje braka, mentalnu i fizičku spremnost za brak, postojanje opravdanih razloga za zaključenje braka, vodeći se pri tom zaštitom najboljeg interesa djeteta. Međutim, ovu zakonsku mogućnost nikako ne bi trebali povezati i dovoditi u vezu s protivzakonitim ponašanjima koja se moraju sankcionisati, s napomenom da kažnjavanje treba biti usmjereno prvenstveno na punoljetna lica, posebno na roditelje koji takvu tradiciju, koja nije u skladu sa zaštitom najboljeg interesa djeteta, podržavaju, potiču i realizuju.

Ombudsmeni ističu da veliki problem predstavljaju prisilni maloljetnički brakovi, jer su, nažalost, često dječji brakovi paravan za trgovinu djecom i druge vrste eksploatacije koje se povezuju s trgovinom ljudima. Porazno je za društvo u cjelini, da postoje situacije u kojima roditelji ne samo da dopuštaju takve zajednice nego i navode dijete na sklapanje braka. Brojni slučajevi ugovaranja maloljetničkih brakova, od kojih mnogi ostaju neotkriveni, ukazuju da se na tom području ne poduzima dovoljno kako bi se djeca zaštitila. Siromašna djeca, posebno djeca pripadnici romske zajednice, zbog specifičnih tradicionalnih stavova, u velikom su broju slučajeva posebno ranjiva grupa te su upravo ona visoko na listi potencijalnih žrtava trgovanja.

Ombudsmenima je poznato da je Komitet UN-a za prava djeteta, na svojoj 2404. i 2405. sjednici, razmatrao šesti periodični izvještaj Bosne i Hercegovine, te usvojio zaključna zapažanja na 2430. sjednici održanoj 27. septembra 2019. godine. Rukovodeći se definicijom djeteta, odnosno da se djetetom smatra lice ispod 18 godina, iz člana 1. Konvencije UN-a o pravima djeteta, Komitet preporučuje državi članici da izmijeni porodične zakone entiteta i Distrikta kako bi se otklonili svi izuzeci koji omogućavaju zaključivanje braka za lica mlađa od 18 godina.

6. PREPORUKE

Analizom pristiglih odgovora, uvažavajući dosadašnja iskustva u radu Ombudsmena po pojedinačnim žalbama građana u skladu s ovlaštenjima iz člana 32. Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine donose sljedeće preporuke:

- Vladi Republike Srpske, odnosno nadležnim ministarstvima
  - Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno nadležnim ministarstvima
  - Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odnosno nadležnim ministarstvima
1. Da razmotre mogućnosti otklanjanja izuzetaka koji omogućavaju zaključivanje braka za lica mlađa od 18 godina;
  2. Da poduzmu mjere s ciljem obezbjeđenja systemske edukacije policijskih službenika vezane za problematiku maloljetničkih brakova;
  3. Da poduzmu adekvatne mjere i radnje kako bi se uspostavila bolja saradnja između nadležnih tužilaštva, centara za socijalni rad, sudova i policije;
  4. Da se kroz izradu strategija i akcionih planova za suzbijanje trgovine ljudima posebno pristupi pitanju prevencije, te definišu konkretne aktivnosti vezano za rješavanje problema prisilnih maloljetničkih brakova;
  5. Da se poduzmu dodatne aktivnosti s ciljem izmjene stavova i podizanja svijesti o problematici maloljetničkih brakova, te borbi protiv diskriminacije.

Aneks I – UPITNIK UPUĆEN NADLEŽNIM ORGANIMA

Upitnik za organe starateljstva koji učestvuju u radu s djecom koja stupaju u maloljetničke brakove u Bosni i Hercegovini

Upitnik je kreiran s ciljem dobijanja uvida u stanje u vezi s maloljetničkim brakovima u Bosni i Hercegovini. Molimo Vas za iskrenost pri davanju odgovora na pitanja, te da ne preskačete pitanja, jer svaki Vaš odgovor je važan. Na pitanja odgovarate tako što ćete zaokružiti jedan od ponuđenih odgovora, a gdje je predviđeno upisati tražene podatke na praznu liniju.

Hvala na saradnji!

Institucija ombudsmena/ombudsmana za ljudska prava BiH

OPĆI/OPŠTI PODACI O USTANOVU	
Puni naziv ustanove:	
Entitet/Distrikt:	
Kanton:	
Direktor ustanove:	
Organizaciona struktura ustanove:	
Struktura uposlenika:	
DJECA I MALOLJETNIČKI BRAKOVI	
Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom u 2019. godini?	
Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom u 2020. godini?	
Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom u 2021. godini?	
Broj djece koja su maloljetna zaključila brak nakon provedenog postupka u skladu s Porodičnim zakonom FBiH, Porodičnim zakonom RS i Porodičnim zakonom BDBiH u 2019. godini?	
Broj djece koja su maloljetna zaključila brak nakon provedenog postupka u skladu s Porodičnim zakonom FBiH, Porodičnim zakonom RS i Porodičnim zakonom BDBiH u 2020. godini?	

Broj djece koja su maloljetna zaključila brak nakon provedenog postupka u skladu s Porodičnim zakonom FBiH, Porodičnim zakonom RS i Porodičnim zakonom BDBiH u 2021. godini?	
Uzrast djece koja su stupila u maloljetnički brak u 2019. godini?	
Uzrast djece koja su stupila u maloljetnički brak u 2020. godini?	
Uzrast djece koja su stupila u maloljetnički brak u 2021. godini?	
Da li održavate redovne kontakte s maloljetnikom koji je stupio u brak?	1. DA 2. NE
Ukoliko je Vaš odgovor na prethodno pitanje DA, koji je to vid ostvarivanja kontakta i koliko često ostvarujete taj kontakt? Opisati.	
Ukoliko je Vaš odgovor NE, navedite razlog.	
Koja lica iz Vaše ustanove ostvaruju navedeni kontakt s maloljetnikom? Da li je to uvijek isto lice za svakog maloljetnika?	
Da li održavate redovan kontakt s porodicom maloljetnika koji je stupio u brak?	1. DA 2. NE
Ukoliko je Vaš odgovor na prethodno pitanje DA, koji je to vid ostvarivanja kontakta i koliko često ostvarujete taj kontakt? Opisati.	
Ukoliko je Vaš odgovor NE, navedite razlog.	
Koja lica iz Vaše ustanove ostvaruju navedeni kontakt s porodicom maloljetnika? Da li je to uvijek isto lice koje ostvaruje kontakt s maloljetnikom i porodicom?	
Kako ocjenjujete saradnju s nadležnim tužilaštvom?	
Kako ocjenjujete saradnju s nadležnim sudom?	

Upitnik ispunio/la (ime i prezime, obrazovanje i pozicija u ustanovi):

Datum:

Upitnik za sudove koji rade na predmetima maloljetničkih brakova u Bosni i Hercegovini

Upitnik je kreiran s ciljem dobijanja uvida u stanje u vezi s maloljetničkim brakovima u Bosni i Hercegovini. Molimo Vas za iskrenost pri davanju odgovora na pitanja, te da ne preskačete pitanja, jer svaki Vaš odgovor je važan. Na pitanja odgovarate tako što ćete zaokružiti jedan od ponuđenih odgovora, a gdje je predviđeno upisati tražene podatke na praznu liniju.

Hvala na saradnji!

Institucija ombudsmena/ombudsmana za ljudska prava BiH

OPĆI/OPŠTI PODACI O USTANOVU	
Puni naziv ustanove:	
Entitet/Distrikt:	
Kanton:	
DJECA I MALOLJETNIČKI BRAKOVI	
Broj vanparničnih postupaka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka u 2019. godini?	
Broj vanparničnih postupaka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka u 2020. godini?	
Broj vanparničnih postupaka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka u 2021. godini?	
Broj predmeta u kojima je zahtjevu udovoljeno u 2019. godini?	
Broj predmeta u kojima je zahtjevu udovoljeno u 2020. godini?	
Broj predmeta u kojima je zahtjevu udovoljeno u 2021. godini?	
Broj predmeta u kojima je zahtjev odbijen u 2019. godini?	
Broj predmeta u kojima je zahtjev odbijen u 2020. godini?	
Broj predmeta u kojima je zahtjev odbijen u 2021. godini?	

Upitnik ispunio/la (ime i prezime, obrazovanje i pozicija u ustanovi):

Datum:

Upitnik za tužilaštva koja rade na predmetima maloljetničkih brakova u Bosni i Hercegovini

Upitnik je kreiran s ciljem dobijanja uvida u stanje u vezi sa maloljetničkim brakovima u Bosni i Hercegovini. Molimo Vas za iskrenost pri davanju odgovora na pitanja, te da ne preskačete pitanja, jer svaki Vaš odgovor je važan. Na pitanja odgovarate tako što ćete zaokružiti jedan od ponuđenih odgovora, a gdje je predviđeno upisati tražene podatke na praznu liniju.

Hvala na saradnji!

Institucija ombudsmena/ombudsmana za ljudska prava BiH

OPĆI/OPŠTI PODACI O USTANOVU	
Puni naziv ustanove:	
Entitet/Distrikt:	
Kanton:	
DJECA I MALOLJETNIČKI BRAKOVU	
Broj krivičnih prijava koje su podnesene u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom u 2019. godini?	
Broj krivičnih prijava koje su podnesene u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom u 2020. godini?	
Broj krivičnih prijava koje su podnesene u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom u 2021. godini?	
Broj predmeta u kojima je istraga u toku, a u vezi s prethodno navedenim krivičnim prijavama u 2019. godini?	
Broj predmeta u kojima je istraga u toku, a u vezi s prethodno navedenim krivičnim prijavama u 2020. godini?	
Broj predmeta u kojima je istraga u toku, a u vezi s prethodno navedenim krivičnim prijavama u 2021. godini?	

Broj predmeta u kojima je donesena naredba o neprovođenju istrage u vezi s prethodno navedenim krivičnim prijavama u 2019. godini?	
Broj predmeta u kojima je donesena naredba o neprovođenju istrage u vezi s prethodno navedenim krivičnim prijavama u 2020. godini?	
Broj predmeta u kojima je donesena naredba o neprovođenju istrage u vezi s prethodno navedenim krivičnim prijavama u 2021. godini?	
Broj predmeta u kojima je donesena konačna tužilačka odluka u vezi s prethodno navedenim krivičnim prijavama u 2019. godini?	
Broj predmeta u kojima je donesena konačna tužilačka odluka u vezi s prethodno navedenim krivičnim prijavama u 2020. godini?	
Broj predmeta u kojima je donesena konačna tužilačka odluka u vezi s prethodno navedenim krivičnim prijavama u 2021. godini?	

Upitnik ispunio/la (ime i prezime, obrazovanje i pozicija u ustanovi):

Datum:

Upitnik za policijske uprave koje rade na predmetima maloljetničkih brakova u Bosni i Hercegovini

Upitnik je kreiran s ciljem dobijanja uvida u stanje u vezi s maloljetničkim brakovima u Bosni i Hercegovini. Molimo Vas za iskrenost pri davanju odgovora na pitanja, te da ne preskačete pitanja, jer svaki Vaš odgovor je važan. Na pitanja odgovarate tako što ćete zaokružiti jedan od ponuđenih odgovora, a gdje je predviđeno upisati tražene podatke na praznu liniju.

Hvala na saradnji!

Institucija ombudsmena/ombudsmana za ljudska prava BiH

OPĆI/OPŠTI PODACI O USTANOVU	
Puni naziv ustanove:	
Entitet/Distrikt:	
Kanton:	
DJECA I MALOLJETNIČKI BRAKOVI	
Broj prijava koje su podnesene u vezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom u 2019. godini?	
Broj prijava koje su podnesene u vezi s stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom u 2020. godini?	
Broj prijava koje su podnesene u vezi s stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom u 2021. godini?	
Broj predmeta u kojima je istraga u toku, a u vezi s prethodno navedenim prijavama u 2019. godini?	
Broj predmeta u kojima je istraga u toku, a u vezi s prethodno navedenim prijavama u 2020. godini?	
Broj predmeta u kojima je istraga u toku, a u vezi s prethodno navedenim prijavama u 2021. godini?	
Ko su najčešći podnosioci prijave koje se odnose na sklapanje prisilnih maloljetničkih brakova (roditelji, rodbina, komšije, poznanici, NVO i sl.)?	

Kakva su Vaša postupanja u konkretnim slučajevima?	
Da li smatrate da je potrebna dodatna edukacija policijskih službenika u vezi s pitanjem prisilnih maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, problematikom prosjačenja i sl.?	
Da li smatrate da je potrebno osnivanje novih odjela u policijskim upravama a koji bi se bavili konkretno pitanjima prisilnih maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, prosjačenjem i sl.?	

Upitnik ispunio/la (ime i prezime, obrazovanje i pozicija u ustanovi):

Datum: